



Molenpraat

Jaargang 7, nr 1

mei 2005

14 mei 2005 !!!!!

*Nationale Molen –
en Gemalendag*



Zaterdag 14 mei a.s. is het weer zo ver: de jaarlijkse Nationale Molen- en Gemalendag. Deze dag wordt voor de 33ste maal gehouden en ditmaal zijn op die dag meer dan 600 molens open. Ook op onze molen bent u van harte welkom en weer en (vooral) winddienende kunt u de molen al werkend bekijken.

René, van harte welkom

Iedereen is van harte welkom op de molen. Waarom dan hier speciaal René welkom geheten. Wel, hij is onze derde gediplomeerde molenaar en dat is een extra vermelding waard. Op pagina 2 treft u meer bijzonderheden aan.

Van de voorzitter

Deze maand bestaat onze molenstichting 7 jaar en ik ben nog steeds blij dat we indertijd die stichting hebben opgericht. Ik ben er namelijk van overtuigd dat de stichting met al haar (ongeveer 250) donateurs een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het in stand en draaivaardig houden van onze Nootdorpse Windlust, het levende monument dat zo zichtbepalend is voor ons dorp. De molen staat er op dit moment goed bij, maar het bestuur realiseert zich dat op wat langere termijn ingrijpend en zeer kostbaar grootonderhoud nodig kan zijn. Daarom is besloten te gaan werken aan een lange termijnplanning, alhoewel een dergelijke planning zowel in tijd als in kosten omgeven is met onzekerheden. Wat zijn de onderwerpen waaraan we hierbij denken? Sommige zijn nu al redelijk concreet, zoals nieuwe zeilen, het

vervangen van de rechter grote schoor en het schilderwerk. Ander liggen meer in de toekomst, zoals bijvoorbeeld een nieuwe staartbalk, het vervangen van het riet, de fundering en het metselwerk.

Wij zijn van mening dat de molen te allen tijde in een staat moet zijn dat hij kan blijven draaien en dat er geen grote schades kunnen ontstaan omdat tijdig onderhoud is nagelaten.

Hopelijk zijn onze donateurs (en liefst nog meer inwoners van Nootdorp en daarbuiten) het met ons eens dat die doelstelling de moeite van het nastreven waard is. Alvast hartelijk dank voor uw blijvende steun en voor eventueel 'lobbywerk' om nog meer vrienden van de Windlust te krijgen.

Wim Waayer, voorzitter

Uw donatie 2005

Zoals uit het artikel van de voorzitter blijkt vraagt de molen in de komende jaren om omvangrijk en dus kostbaar onderhoud. In de eerste plaats komen deze kosten natuurlijk ten laste van de eigenaar, maar het bestuur vindt het niet meer dan redelijk dat ook de Stichting een steentje bijdraagt. De Stichting heeft ongeveer 250 donateurs, een aantal dat de laatste jaren vrijwel constant is gebleven. Al uw donaties bij elkaar

brengen jaarlijks ongeveer 4500 euro op en eind 2004 resulteerde dat in een saldo van ruim 13.000 euro.

Gezien het voorgaande zal het u duidelijk zijn dat we ook uw donatie voor dit jaar hard nodig hebben. We maken het u gemakkelijk uw bijdrage (van minimaal 12 euro) over te maken door gebruik te maken van bijgaande acceptgiroformulier.

Molentechniek, lichtwerk met reguleteur

Bijgaande schematische tekening geeft een indruk van een nogal ingewikkeld stelsel van hefboomen, dat in onze molen is ingebouwd.

Waar diende het voor en hoe werkt het ook al weer? Ik verzeker u....ook voor ingewijden is het telkens weer even puzzelen.

In een korenmolen worden grote hoeveelheden graankorrels tussen zware molenstenen vermalen tot meel; bij goede wind en goede stenen tot zo'n 100 tot 200 kilogram per uur.

Een koppel maalstenen bestaat uit een vastliggende ondersteen (de ligger) en een ronddraaiende bovensteen (de looper). De kwaliteit (fijnheid) van het gemalen product is vooral afhankelijk van de draaisnelheid van de looper.

Hoe dat malen precies gebeurt? U kunt zich dat bij een bezoek aan de molen precies laten uitleggen. U zult dan horen dat de draaisnelheid van de molenwieken en daarmee de draaisnelheid van de molenstenen sterk afhankelijk is van de windsnelheid, de zeilvoering en natuurlijk ook van de belasting (weerstand). De molenaar heeft al zijn vakkennis nodig om alles zo optimaal mogelijk op elkaar af te stemmen, vooral met het oog op een zo constant mogelijke fijnheid van het meel. Die fijnheid is gelukkig ook enigszins te regelen met de afstand tussen de maalstenen met behulp van het zogenaamde 'lichtwerk'.

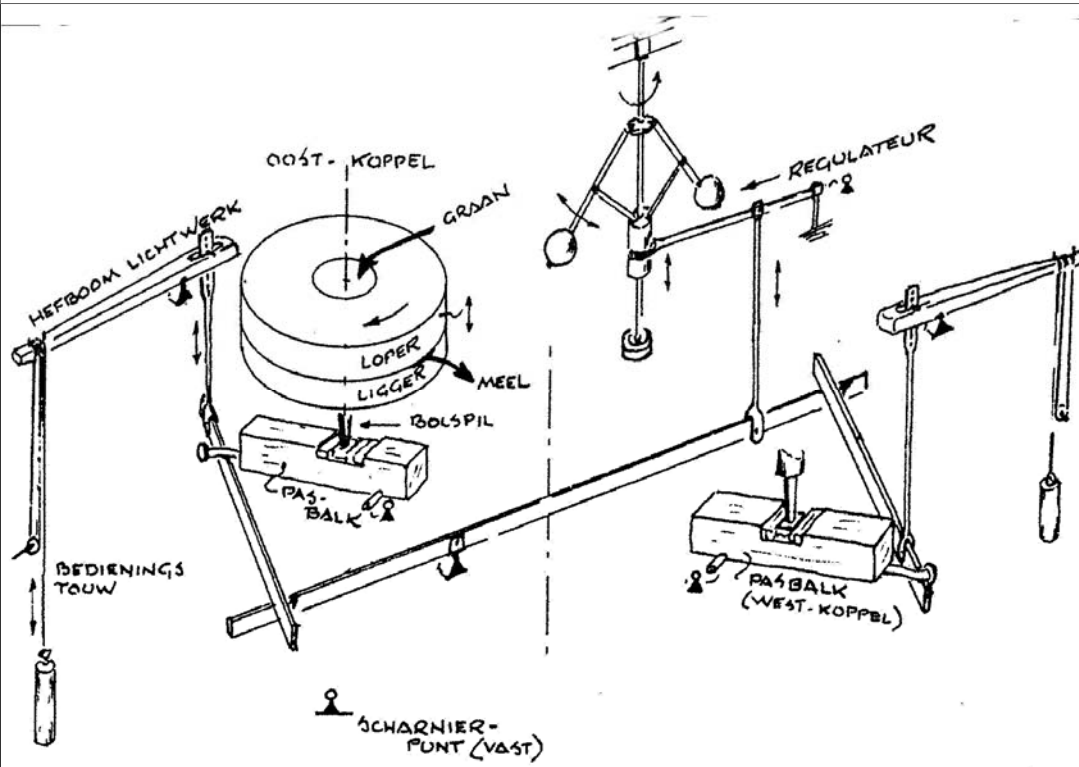
Bij een sterk wisselende wind moet de molenaar dus steeds de fijnheid in de gaten houden (door voelen) en bij afwijkingen de afstand tussen de stenen aanpassen. Hij doet dat met behulp van de hefboomen van het lichtwerk. Als het tegen zit is hij daar de hele dag zoet mee. Geen wonder dat al lang geleden is gezocht naar een betere oplossing. Al vanaf 1850 kennen we de door de molen zelf aangedreven centrifugaal-reguleteur die de molenaar veel van dat regelwerk uit handen neemt.

De molenaar stelt bij het begin van het malen de gewenste fijnheid handmatig in met behulp van het lichtwerk. Wanneer de molen door verandering van de wind sneller gaat draaien valt er ook meer graan tussen de stenen. (Een deel van) het gewicht van de loopersteen wordt dan over meer graankorrels verdeeld, hetgeen zou leiden tot een grover maalsel.

Bij hogere draaisnelheid van de molen gaat ook de reguleteur harder draaien. De gewichten van de reguleteur slaan dan verder uit, waardoor via het hefboomstelsel de zogenaamde pasbalk iets zakt. De afstand tussen de stenen wordt daardoor iets kleiner en het meel blijft aldus nagenoeg gelijk van fijnheid.

U kunt aan de hand van de tekening proberen een en ander te volgen. Lukt u dat niet? Ik leg het u bij een bezoek aan de molen graag verder uit.

Jan van Wees



Malen met de Windlust?

Zouden we op de Windlust kunnen malen en zo ja, waarom doen we dat dan niet?

De molen is technisch volledig maalvaardig. Het vraagt echter van onze molenaars zeer veel tijd (schoonmaken i.v.m. hygiëne) en ook de afzet is een probleem. Het is evenwel niet uitgesloten dat we in de toekomst toch nog eens echt gaan malen.

Een derde gediplomeerde molenaar voor de Windlust

Onze molenaars, Tinus Verwijmeren en Fred Heidt zijn, net als vrijwel alle molenaars in ons land, vrijwilligers. Beiden oefenen hun molenhobby met groot enthousiasme uit, maar voor beiden geldt vanzelfsprekend ook dat ze nog andere verplichtingen hebben.

Om de molen toch zo veel mogelijk te laten draaien werd het wenselijk geacht om te zien naar nog een gediplomeerde molenaar. Eerst gingen de gedachten uit naar mogelijk geïnteresseerden die een opleiding zouden willen volgen, maar vrij onverwachts



meldde zich een kandidaat die enige tijd geleden zijn opleiding tot molenaar met succes heeft afgesloten.

Het betreft de heer Q.P.A.M. (René) van Trigt, die u op bijgaande foto al op onze molen aan het werk ziet. René is 48 jaar en in het dagelijks leven actief als brigadier bij de politie Haaglanden. De functie brengt onregelmatige werktijden met zich mee, hetgeen tevens onregelmatige vrije tijd betekent. En dat nu komt voor de molen goed uit. Als u de molen op doordeweekse dagen wat meer ziet draaien dan tot nu toe het geval was, dan is vast René de molenaar.

We wensen René vele aangename uren toe op de Windlust .

www.molendatabase.nl/nederland/

Op Internet is zeer veel informatie over molens te vinden.

De molendatabase vermeldt de gegevens van 1186 molens. Met 223 molens staat Zuid-Holland ver bovenaan; de eerstvolgende provincie is Noord-Holland met 155 molens. In onze provincie domineert de grondzeiler (104 stuks), gevolgd door de stellingmolens (61, waaronder onze molen). Voorts staan er 52 wipmolens, 2 standerdmolens, 1 tjasker, 1 Amerikaanse windmolen en nog twee kleine molens (met een vlucht van ca. 5 meter).

Over elke molen geeft de database een schat aan informatie, inclusief een foto.

Uit dezelfde bron blijkt dat de naam 'de Windlust' bepaald niet uniek is. De database noemt er 19, waarvan er 6 in Zuid-Holland staan (in Achthuizen, Goudswaard, Nieuwerkerk a/d IJssel, Nootdorp, Wassenaar en Wateringen)



Afbeelding van een tjasker

Andere interessante sites:

- . www.molens.nl
- . www.vrijwilligemolenaars.nl

Onder de trefwoorden "molen" en "windmolen" vindt een zoekmachine als Google letterlijk honderdduizenden sites en afbeeldingen voor u.

Omwentelingen van de bovenas

Volgens de teller ging de molenas in 2004 precies 151.190 maal rond. Dat levert een draaipremie op van de Provincie Zuid-Holland van €450. De provincie geeft deze premie om te bevorderen dat de molens er niet alleen goed uitzien, maar dat ze in een zodanige staat zijn dat ze ook kunnen draaien. Met een derde molenaar erbij en als de wind een beetje meewerkt hopen de molenaars in 2005 meer dan 200.000 omwentelingen te kunnen halen. We zullen zien.

STICHTING VRIENDEN VAN DE WINDLUST TE NOOTDORP (VWN)

Secretariaat:

Sytwinde 148, 2631 GW Nootdorp
Telefoon 015– 3109646 Fax 015– 3105278
KvK nr. 27172347
Rabobank Nootdorp 13.73.36.020

Eigenaar van de molen:

De heer L. (Leen) van der Lee

Bestuur van de Stichting VWN:

| | |
|----------------------|----------------------------|
| W.A. Waaijer | voorzitter |
| M.A.P. Verwijmeren | secretaris |
| J.J.M. Klompenhouwer | lid |
| A. van der Velden | penningmeester, Molenpraat |
| Vacature | lid |

Molenaars:

Tinus Verwijmeren
Fred Heidt
René van Trigt

Koopakte molen uit 1899

Onlangs ontvingen we een brief van Alex Verploegh uit Maassluis. Zijn vader was begin vorige eeuw eigenaar van de Windlust. Bij het opruimen van de zolder van het huis van zijn overleden broer vond de zuster van Alex een koopakte getekend in s²-Gravenhage op 18 december 1899. Het betreft de koopakte, waarbij de molen aan Arie Voorwinden Verploegh te Zoeterwoude (de vader van Alex) werd verkocht voor de som van zeventuizend gulden. De koop omvatte *“een achtkantige balie-wind-korenmolen met drie koppelsteenen, gaande en loopend werk, zoomede dubbel woonhuis, machinehuis, korenschuur, paardenstallen en wagenhuis en verder getimmeren en tot het bedrijf behorende machinerieën, voorts werf, erf en tuin, alles staande en liggende aan den Oudenweg van Nootdorp naar Pijnacker onder de gemeente Nootdorp”*.

Een kopie van de akte uit 1899 is inmiddels toegevoegd aan het archief van onze molen.

Trouwen in de molen

In 2004 werden 14 bruidsparen op de molen in de echt verbonden, bijna allemaal door onze molenaar Tinus Verwijmeren en met voorbereidend werk door de vrijwilligers Louise Hendriks, Gerda Langeveld en Jeanne Waayer.

De huwelijken betekenen een leuke inkomstenbron voor de stichting, want de bruidsparen betalen daar € 125 voor (verhoogd naar € 175 voor 2005). Ook in 2004 waren er weer extra bijzondere huwelijken. Vermeldenswaard is het huwelijk waarbij de bruid, die aan een rolstoel is gebonden, toch in de molen kon trouwen omdat haar aanstaande speciaal voor de gelegenheid een extra solide trap had laten aanbrengen, zodat zij toch de meelzolder kon bereiken.

Molen en Arbo

Ondanks dat de molen een historisch werktuig is moet deze toch zoveel mogelijk voldoen aan de veiligheidseisen van vandaag. Er moet in feite gewoon worden voldaan aan de zogenaamde Arbo-wetten, zodat de veiligheid en welzijn van de eigenaar, molenaars, vrijwilligers en bezoekers optimaal zijn gewaarborgd.

Natuurlijk mag het historisch karakter van de molen daarbij niet verloren gaan. Daarom is door de Vereniging “de Hollandse Molen” in 2004 een project gestart teneinde de moleneigenaren en –beheerders een leidraad te geven voor het maken van een risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E) en een plan van aanpak. In het plan van aanpak staat beschreven welke aanpassingen nodig zijn en welke instructies voorhanden moeten zijn.

Op verzoek van de eigenaar en het bestuur zijn de molenaars en de vrijwilligers aan de slag gegaan, niet alleen met inventariseren en evalueren, maar ook met de uitvoering van de noodzakelijk geachte maatregelen. Ook als bezoeker zult u hiervan al het een en ander kunnen merken, bijvoorbeeld:

- bij de moleningang zijn bezoekersinstructies aangebracht

- de molentrappen zijn voorzien van leuning
- de entree op de steenzolder is voorzien van een hekwerk
- om te voorkomen dat men tegen het gevlucht loopt werden tot voor kort plastic kettingen aangebracht; deze zijn nu vervangen door een stevig hekwerk wat ook voor kinderen een betere bescherming biedt
- in de draaiende molen mag er geen bezoek meer komen op de lui- en kapzolder; de draaiende delen die daar aanwezig zijn laten zich niet beveiligen zonder de historische waarde van de molen aan te tasten
- het maximum aantal personen in de molen is met het oog op een eventuele evacuatie begrensd tot 49

Veiligheid en Arbo-wetten zullen ook in de toekomst nog voortdurend onze aandacht vragen..